

ELS DARRERS ANYS DE LA MÚSICA FESTERA: RETROBAR I APORTAR

La música festera, com hem dit tantes vegades, és una manifestació més del llenguatge musical i per tant, un acte de comunicació en evolució constant. De tots és ben sabut que la festa de Moros i Cristians i la seua música han sofert una serie de transformacions al llarg dels anys, evolucionant conjuntament des dels primers actes de festa -de caire eminentment militar- fins al present. Son aquestos darrers anys, amb la visió més global que ens atorga la fi del segle XX, el motiu d'aquestes paraules.

La música festera des dels anys 80 sintetitza totes les propostes - a més de tot el llegat dels primers compositors- que des dels anys 60 van fent-se al camp de la festa. És en aquest moment quan es produeix una vertadera transició, un moment d'impàs on lentament van cercant-se i afegint-se noves aportacions -encara que modestes- per trobar alguna cosa que al menys, si més no, pugua ser més personal. A més les *filaes* evolucionen cap a una nova forma d'entendre l'ostentació d'un càrrec i tot el que comporta d'extraordinari. El "*boato*" i lògicament les entrades, caminen cap a una concepció ben diferent de l'espai i del temps, qüestió aquesta que afecta també a la creació musical. És en aquest sentit una doble tasca la que fan els nostres compositors: d'una banda la *recuperació i/o addició de timbres* i d'un altra la *creació de nous elements o formes* més adients a la nova estètica i funcionalitat de la festa.

En el primer cas es retroba l'immens univers de la percussió que impregna de renovats colors les noves composicions, recuperant els recursos ja utilitzats abans o afegint nous instruments. Lògicament estem parlant de la percus-

sió que escriu el compositor -amb la dosi d'investigació i treball que comporta- no la afegida per altres mans, clarament excessiva i buida de contingut. Aquest color doncs, és potenciat per la incorporació d'altres timbres instrumentals, encara que un dels més importants serà el de la *dolçaina*. Aquest instrument passarà a tenir certa importància i, fins i tot, a ser fonamental en algunes composicions. El retrobar-lo i integrar-lo és més que una sòla incorporació, ja que era el primer acompanyament musical de la festa als seus inicis, així com part de la instrumentació d'algunes composicions per a banda de començ del segle XX.¹

En el capítol de les noves aportacions instrumentals, la més important -ahora que la menys utilitzada- dels darrers anys és la electrònica. Els sons creats i sintetitzats a l'ordinador, també han fet acte de presència en la música festera, encara que molt poc si ho comparem amb el corpus de creacions que no la incorporen. Aquesta cosa és, per altra banda, lògica si pensem en la dificultat de la seua interpretació al carrer. Una d'aquestes aportacions a la festa és la marxa mora *Cordó 95* (1995) de Josep Vicent Egea, que incorpora sons sintetitzats -interpretats per un teclat- a la partitura.

El sistema compositiu també aporta novetats al camp de l'investigació harmònica, temàtica i formal. Un llenguatge harmònic més actual és pot apreciar en les darreres composicions de molts dels nostres compositors (Amando Blanquer, José Mª Valls, José Mª Ferrero, etc), encara que és en la marxa mora *El Somni* d' Amando Blanquer on trobem una referència indiscutible del llenguatge més evolucionat de la música festera al segle XX. Així mateix, als darrers anys apareix un

grup de joves compositors (Rafael Mullor, Joan E. Canet, Josep V. Egea, José R. Pascual, Ramón García, etc) que renova, a més de llenguatge harmònic i temàtic, l'estructura formal de la música per a la festa. La forma, encara que mantenint l'estructura original, evoluciona de manera més lliure i s'adapta en molts casos als gustos o les modes. No obstant, és important la aportació de la improvisació, aleatorietat controlada o accions teatrals, etc. que trobem en partitures com *Lleó i Remi* de Blanquer o *Picadilly Circus* i *Marfil* de Egea.

Menció apart mereix l'aparició i posterior evolució d' un altra forma diferent de fer música per a la festa: les composicions originals escrites per als "*boatos*". Era necessari plasmar musicalment el desenvolupament que els acompanyaments dels càrrecs han seguit als darrers anys. Cada vegada més conscients de la seua importància dins del marc de l'entrada (dansa, teatre, càrrecs, personatges rellevants al voltant del càrrec, etc) la seua aparició ha seguit més o menys les mateixes pautes que la de les altres manifestacions musicals: funcionalitat i recerca d'innovació, investigació i personalitat pròpia en la creació.

En aquest apartat, el darrer de la música festera, trobem vertaderes aportacions al món tímbric de la festa, com ara els instruments ètnics, formacions no tradicionals, elements electroacústics, etc, a més de composicions formalment molt lliures, suggeridores i amb un fort atractiu.

Àngel Luís Ferrando Morales

1. Existeix un grup de partitures del primer quart del segle XX, on apareixen intervencions de dolçaina. El cas més conegut és sens dubte *Uzul m'selmin* (1914) de Camilo Pérez Montlor.